

Ruotsin rahoitusjärjestelmä

Taloustorstai, 16.11.2017

Benjamin Strandberg
Asiantuntija

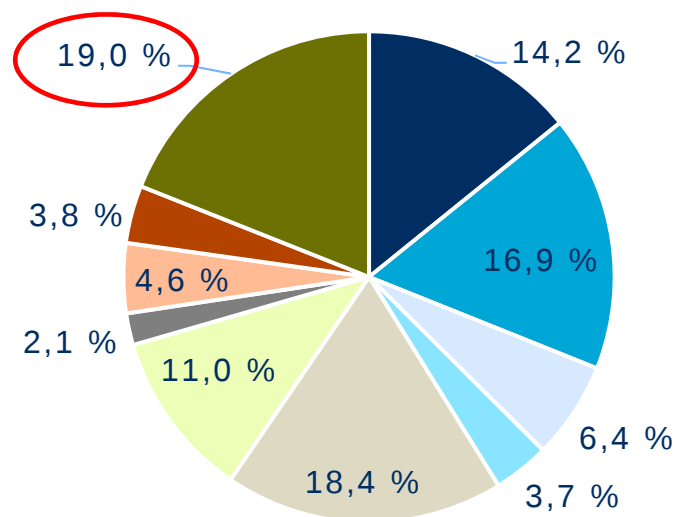

Ruotsin paikallishallinto ja rahoitusjärjestelmä

- **Ruotsissa on 290 kuntaa ja 20 maakäräjää**
 - » Yhdenvertaiset asemat – laaja paikallinen itsehallinto joka turvataan perustuslaissa
 - » Gotlannin kunta huolehtii myös niistä tehtävistä, jotka muutoin kuuluisivat maakäräjille
 - » 13 maakäräjällä laajentuneet toimintavaltuudet ja niitä kutsutaan myös alueiksi (ruots. *region*)
 - » Yhteinen edunvalvontaorganisaatio vuodesta 2007 lähtien (SKL)
- **Rahoituksen pääpiirteet**
 - » Pääosa kuntien ja maakäräjien toiminnasta rahoitetaan verotuloilla, valtionavulla noin viidenneksellä ja loput koostuu asiakasmaksuista, toimintatuotoista sekä palveluiden myyntituloista

Kuntien kustannusten jakauma vuonna 2016

Yhteensä 640 miljardia kruunua

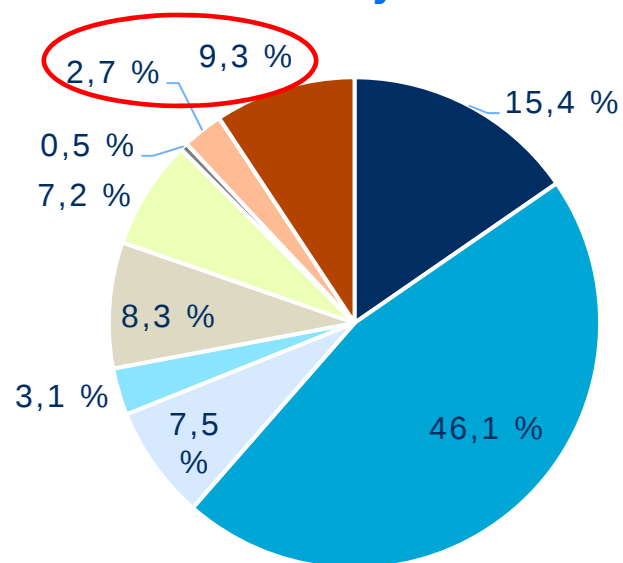

- Esikoulu ja koulupäivähoito
- Peruskoulutus
- Lukiokoulutus
- Muu koulutus
- Vanhustenhoito
- Vammaispalvelut
- Taloudellinen tuki
- Henkilö- ja perhehoito (pl. Taloudellinen tuki)
- Liiketoiminta
- Muu

Lähde: SKL – Sveriges Kommuner och landsting

Maakäräjien kustannusten jakauma vuonna 2016

Yhteensä 324 miljardia kruunua

- Perusterveydenhuolto
- Erit. somaattinen hoito
- Erit. psykiatrisen hoito
- Hammashoito
- Muu terveyden- ja sairaanhoito
- Lääkeaineet (avoin)
- Polikliniikat
- Aluekehitys
- Liikenne- ja infra

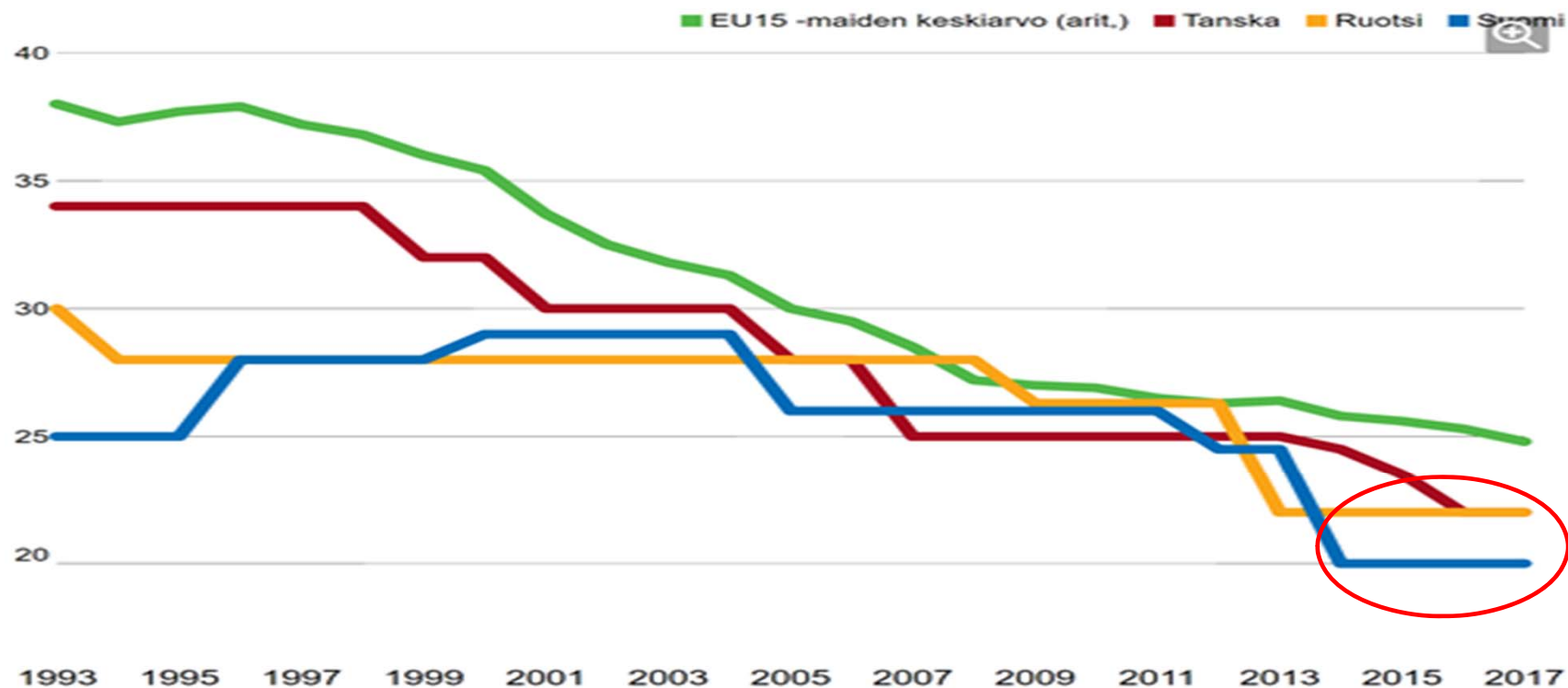
Lähde: SKL – Sveriges Kommuner och landsting

Ruotsin verotusjärjestelmä

-paikallishallinnon näkökulmasta

- **Valtiolla, maakunnilla ja kunnilla on kaikilla veronkanto-oikeus**
 - » veropohjasta päättää yksin valtio
- **Yhteisövero menee valtiolle**
 - » Ruotsin yhteisöverokanta 2017: 22 %
- **Kunnallinen kiinteistömaksu**
 - » maksu on 0,75 % talon verotusarvosta, kuitenkin enintään 7 687 SEK vuodessa (noin 790 euroa)

Nimellinen yhteisöveroprosentti Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa ja EU-15-maissa 1993-2017, %

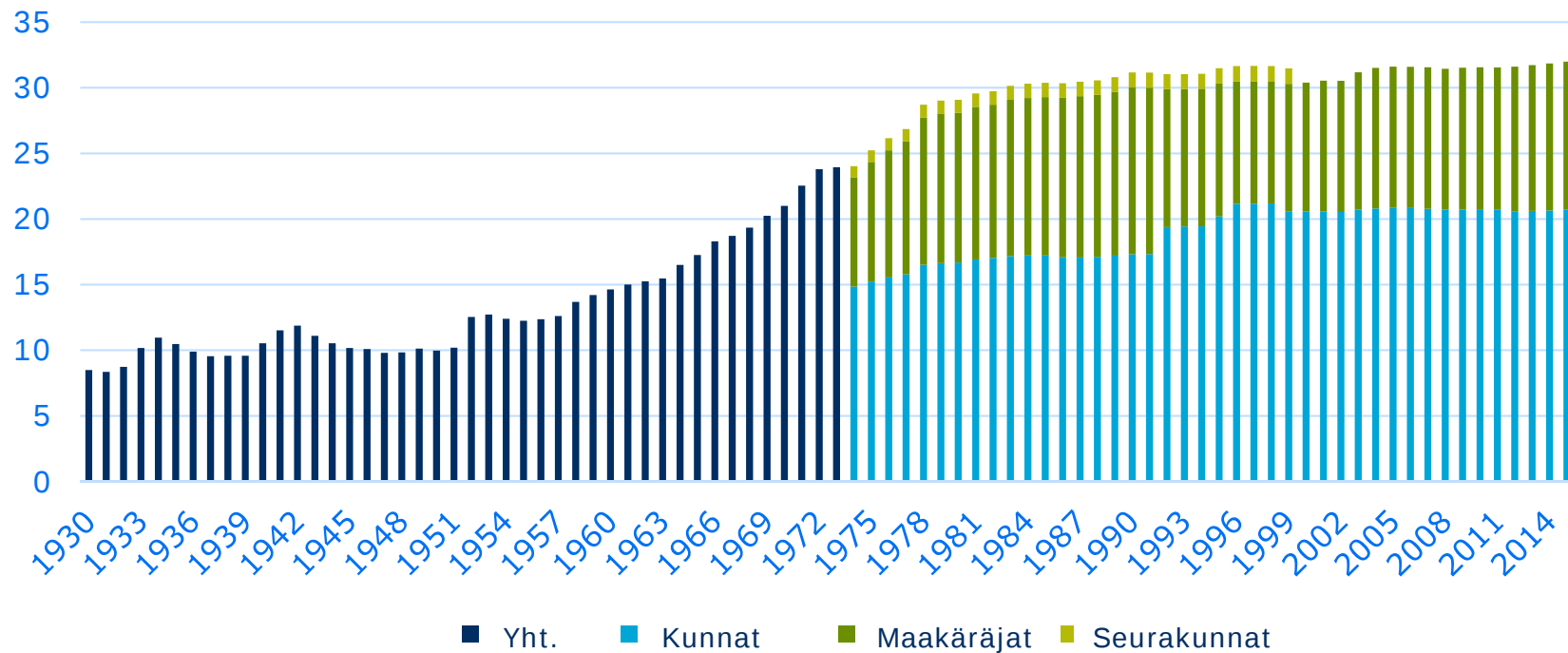
Lähteet: KPMG, IBFD, Veronmaksajain Keskusliitto

Ansiotuloverotus Ruotsissa

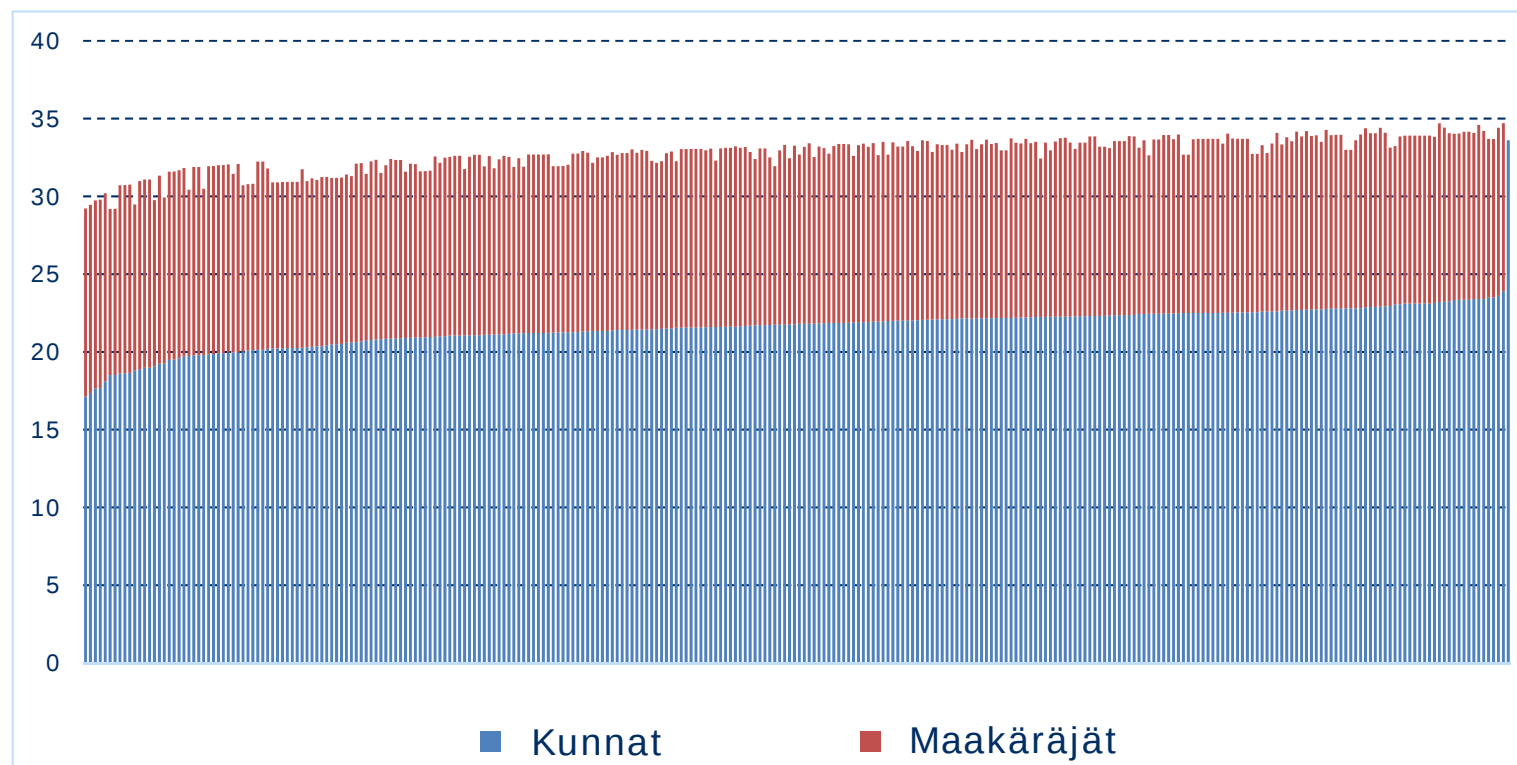
- **Ansiotulojen verotuksen perustana on paikallisveroaste**
 - » Maakunnan ja kunnan veroprosenttien summa
 - » Suurituloisimmilla lisäksi valtion keräämä lisävero
 - » Paikallisveroaste vaihteli 29,19–35,15 prosentin välillä vuonna 2017
 - » Gotlanti perii kuntana ja maakäräjänä kootusti molempia (33,60 %)
- **Valtionverovelvollisia ne henkilöt joiden ansiot nousevat yli tietyn bruttotulon vuodessa. Vuonna 2016:**
 - » yli 430 200 SEK/v tai 35 850 SEK/kk (n. 3 685 €/kk): ylimenevältä osalta **20 %**
 - » yli 625 800 SEK/v tai 52 150 SEK/kk (n. 5 360 €/kk): ylimenevältä osalta **25 %**
- **Korkein mahdollinen marginaalivero 2015: 53,89–59,52 %**

Kunnallisveroprosentit Ruotsissa

keskimäärin vuosina 1930–2015, % -yksikköä

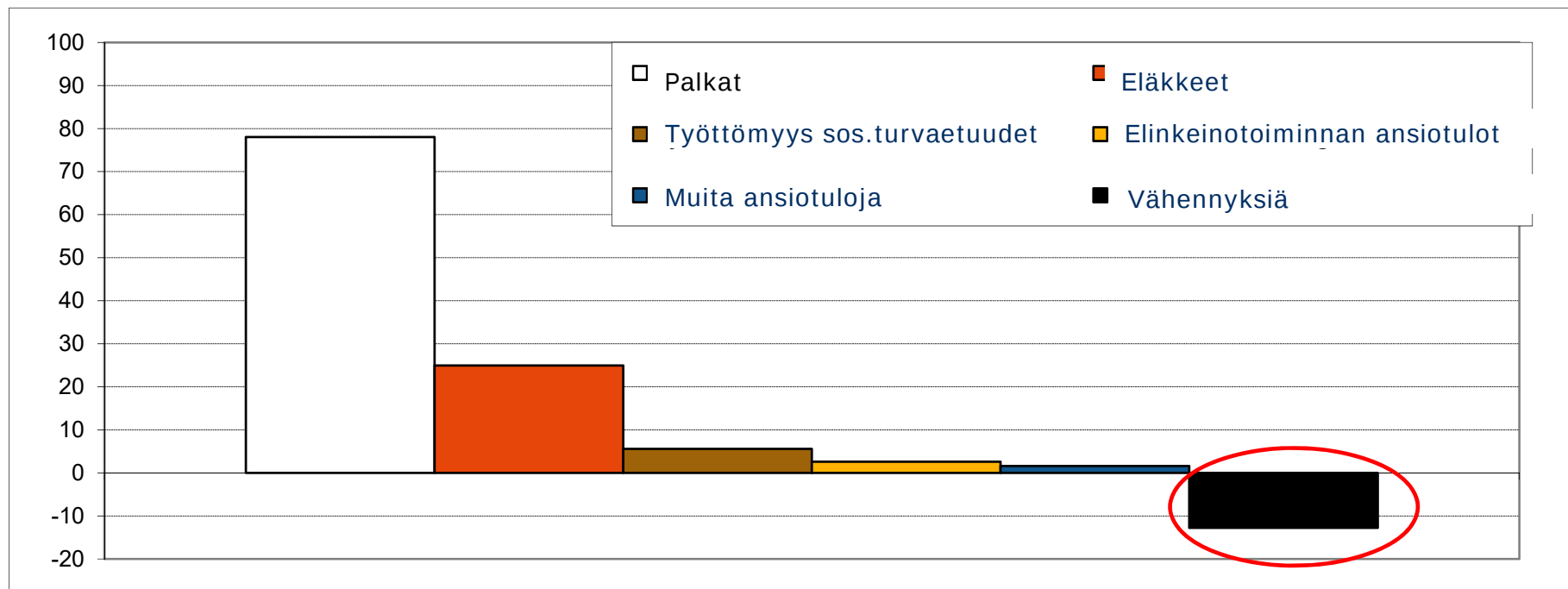
Veroaste vaihtelee kunnittain ja maakunnittain: 29,19 – 34,70 % vuonna 2015

Vähennykset ansiotuloverotuksessa Ruotsissa

- **Työtulovähennys** (*jobbskatteavdrag*)
 - » Ainoastaan kunnallisverotuksesta, ei valtion tuloverotuksesta
 - » Riippuu työtulon määrästä ja jos olet yli 65 vuotta
 - » Ei erikseen ilmoitettava
- **Perusvähennys** (*grundavdrag*)
 - » Vähennys palkasta, palkkiosta tai elinkeinotuloista
 - » Riippuu tulon määrästä ja jos olet yli 65 vuotta
 - » Ei erikseen ilmoitettava
- **Muita vähennyksiä**
 - » Yleinen vähennys, vähennetyt matkakustannukset ...
 - » [Skatteverket - avdragslexikon](#)

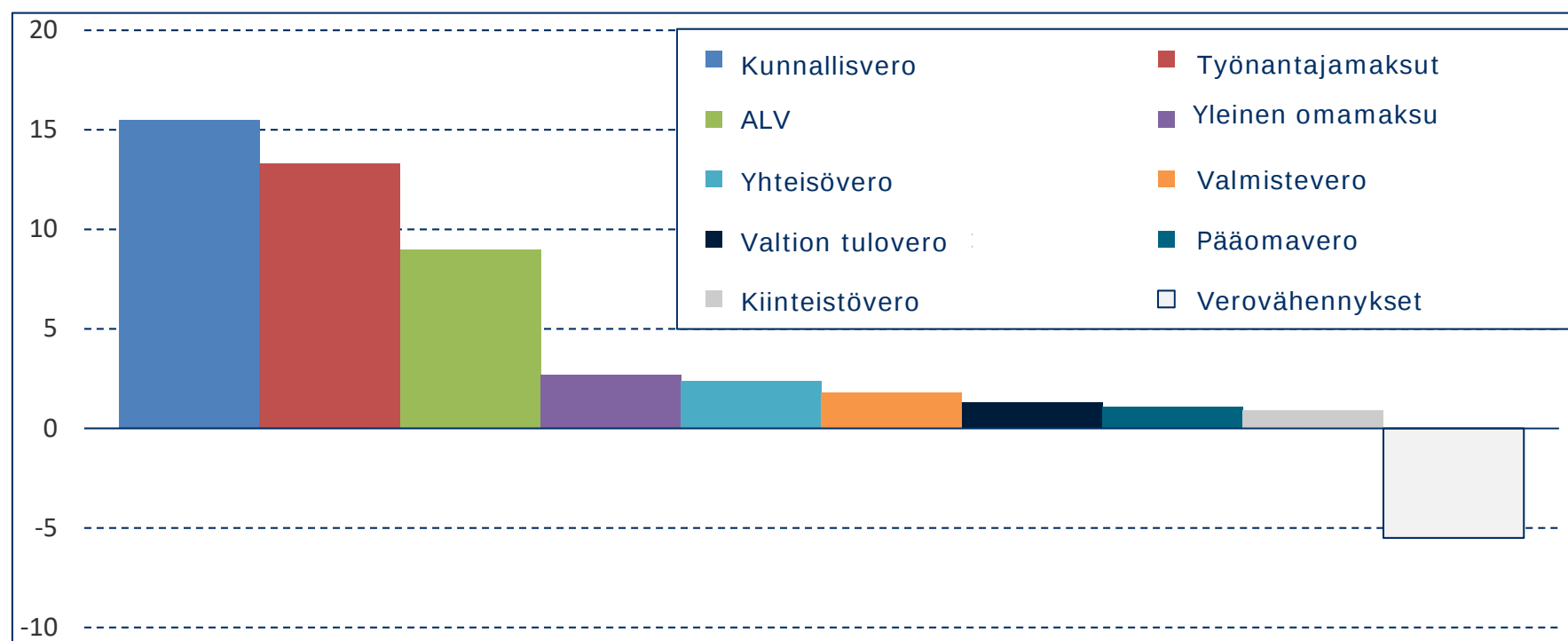
Kunnallisveron veropohja Ruotsissa 2015

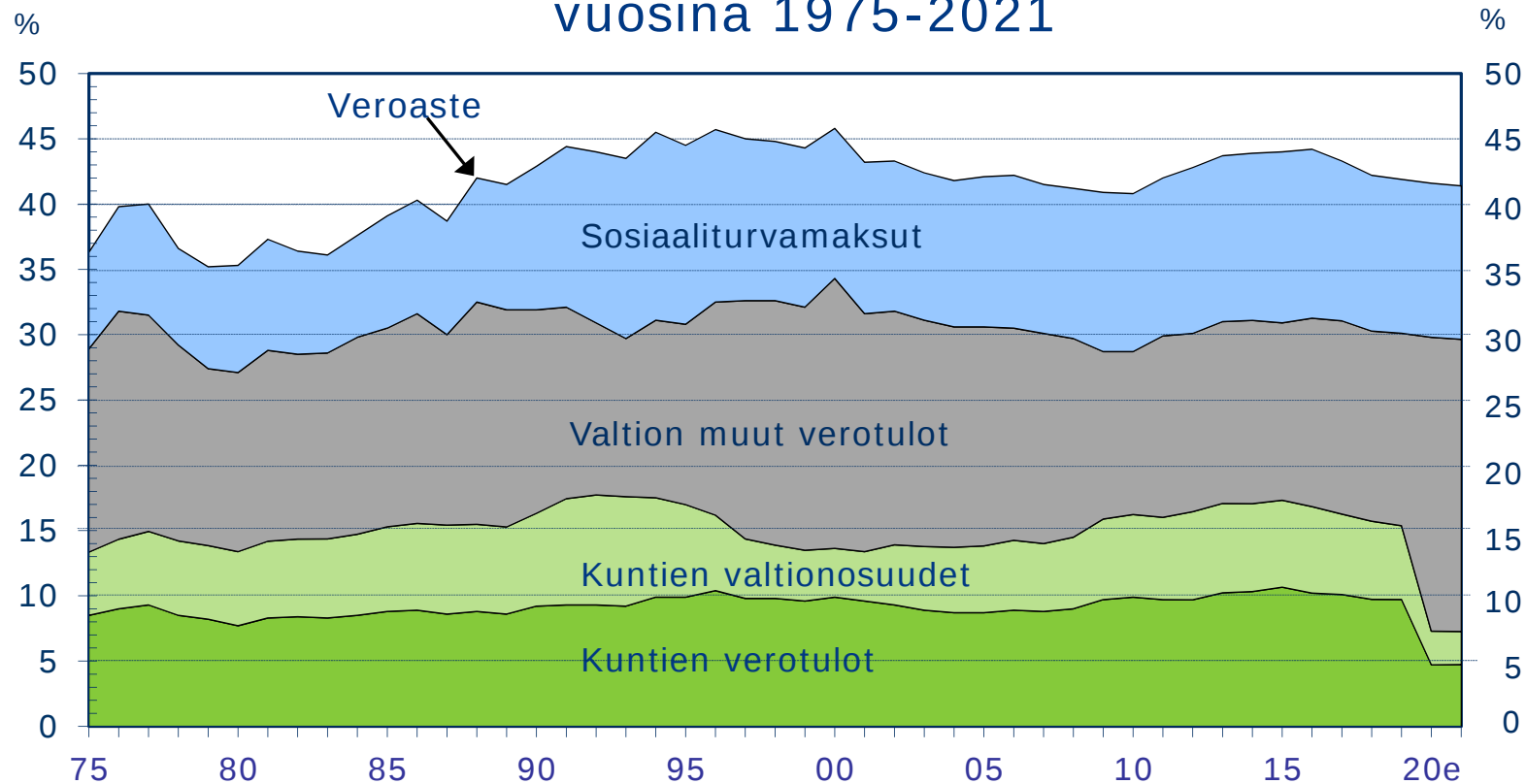
Verot Ruotsissa vuonna 2015, kokonaisveroaste 42,5 % BKT:sta

Kunnallisvero merkittävin

Prosenttia BKT:sta

Suomen veroaste (verojen suhde BKT:een), % vuosina 1975-2021

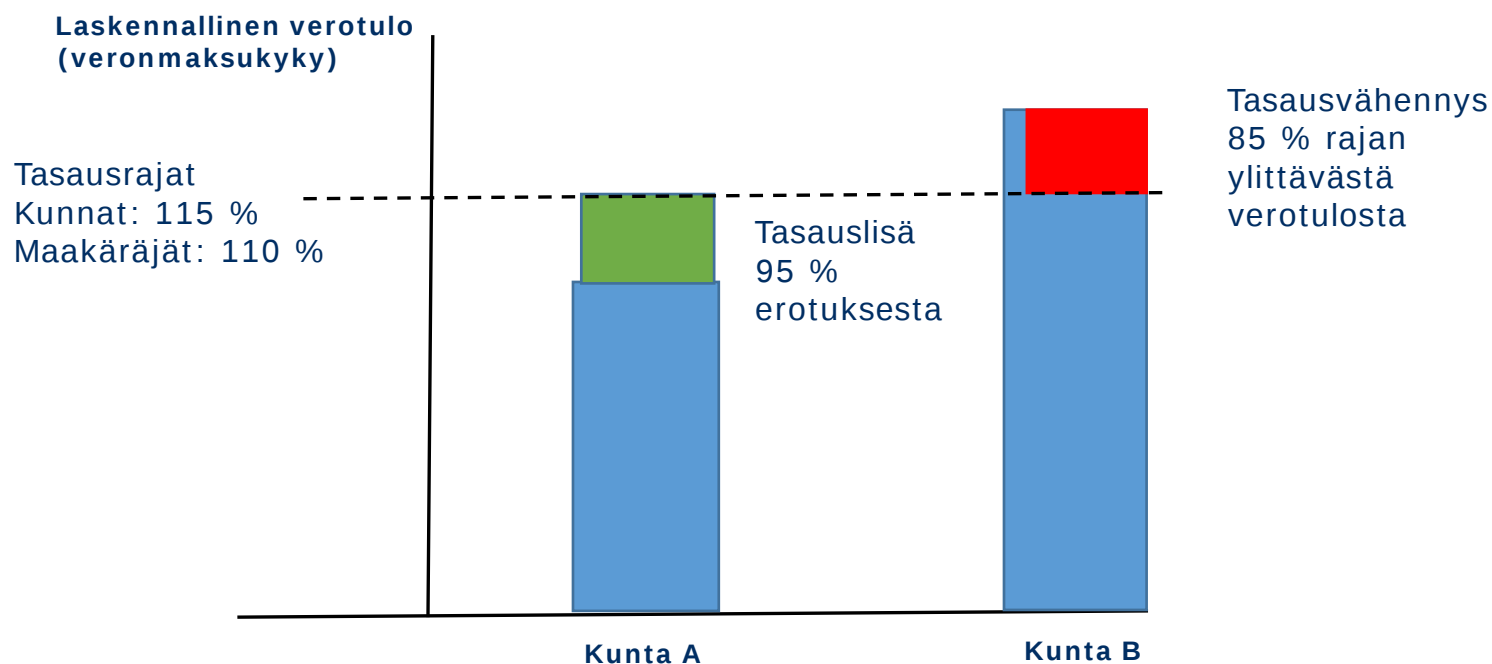
Ruotsin tasausjärjestelmä

- **Nykyinen valtionosuusjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2005**
 - » Kunnilla ja maakäräjillä omat järjestelmänsä
 - » Tarkoituksena on taata kaikille kunnille ja maakunnille tasavertaiset taloudelliset edellytykset peruspalvelujen tuotantoon kunnan tai maakunnan sijainnista tai rakenteellisista ominaisuuksista riippumatta
- **Valtionosuusjärjestelmä (*utjämningsystemet*) koostuu viidestä eri osasta:**
 1. Tulojen tasaus (*inkomstutjämning*)
 2. Kustannuserojen tasaus (*kostnadsutjämning*)
 3. Rakenteellinen avustus (*strukturbidrag*)
 4. Siirtymäavustus (*införandebidrag*)
 5. Sääteleyavustus/-maksu (*regleringsbidrag*)

1. Tulojen tasaus

- Tasaa kuntien ja maakäräjien välistä veronmaksukykyä
- **Veronmaksukyky** = kunnan/maakäräjän veropohja jaettuna väestöpohjalla
 - » Jos veronmaksukyky on alle 115 prosenttia keskimääräiseltä tasolta (takuutaso – *garantinivån*) niin kunnat saavat tasauslisän valtiolta
- **Tasausmaksun ja –lisän määrä**
 - » riippuu osin siitä miten paljon veronmaksukyky poikkeaa ns. ”takuutasosta”..
 - » ..ja osin millä veroprosentilla jota käytetään laskennassa
 - » Eduskunnan määräämää veroprosentti (läänikohtainen)
→ näin ollen kunnat/maakäräjät eivät voi vaikuttaa tasaukseen

Verotulojen taseaus Ruotsissa vuodesta 2005 →

Kuntien tasaukset brutto yhteensä noin n. **65,8 mrd. SEK 2017** (kuntien rahoitusosuus noin 6 %)

2. Kustannusten tasaus

- Tasaa rakenteellisia kustannuseroja kuntien ja maakäräjien välillä (esim. demografia, väestön tarpeet, kunnan/maakäräjän tuotantoedellytykset..)
- Koostuu eri palveluihin liittyvistä osamalleista ja jokaisessa osamallissa ko. palvelulle lasketaan ns. *standardikustannus*
- Tasaus tehdään myös poikkihallinnollisesti – esim. palkkarakenteen osalta
- On suhteellinen järjestelmä - oman kunnan/maakäräjän tarve verrataan keskimääräisen kuntaan/maakäräjään
→ Järjestelmä on itserahoitettu ”nollasummapeli” kuntien kesken

2. Kustannusten tasaus

- standardikustannusten osamallit

- Kunnat (10 osamallia)

1. Esikoulu
2. Peruskoulu
3. Lukioskoulutus
4. Vanhustenhoito
5. Henkilö- ja perhehoito
6. Maahanmuuttotauksaiset lapset
7. Väestönmuutokset
8. Asutusrakenne
9. Palkat
10. Joukkoliikenne (*yhdessä maakäräjien kanssa*)

- Maakäräjät (4 osamallia)

1. Terveiden- ja sairaanhoito
2. Väestönmuutokset
3. Palkkarakenne
4. Joukkoliikenne (*yhdessä kuntien kanssa*)

2. Kustannusten tasaus

- kannustaako järjestelmä tehottomuuteen?

- **Järjestelmään ei voi vaikuttaa:**
 - » olemalla tehokas/tehoton
 - » tarjoamalla enemmän/vähemmän palveluja
 - » ottamalla korkeampia/matalampia asiakasmaksuja
- **Maakohtainen keskiarvo takaa tämän**
 - » Yksittäisellä kunnalla/maakäräjällä on erittäin pieniä mahdollisuuksia vaikuttaa

Kuntien ja maakäräjien ääripäät tulojen ja kustannusten tasauksessa

Kunnat

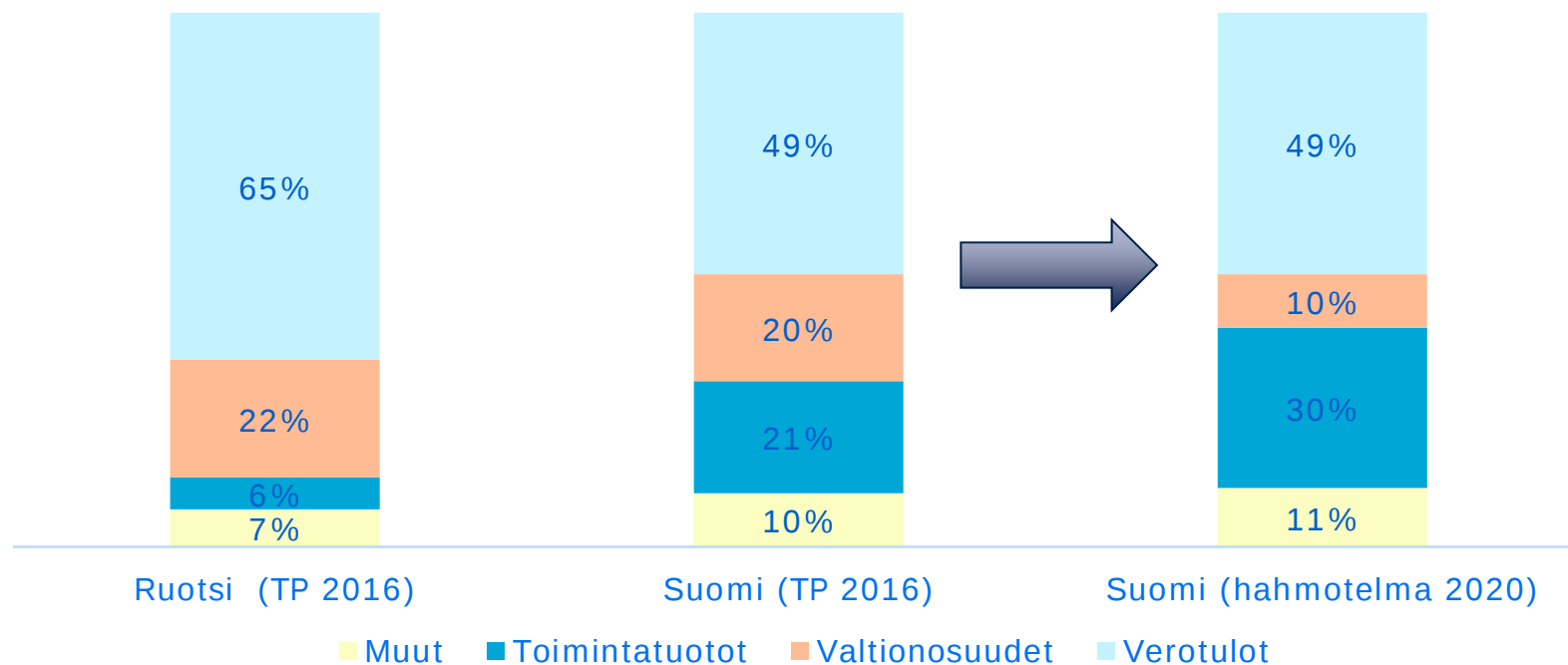
Tulojen tasaus		Kustannusten tasaus	
Kunta	Kr/as. 2017	Kunta	Kr/as. 2017
Årjäng	18 812	Åsele	18 812
Eda	17 888	Sorsele	17 888
Högsby	16 799	Dorotea	16 799
Filipstad	16 464	Bjurholm	16 464
Lessebo	16 321	Vilhelmina	16 321
Ekerö	-5 035	Skövde	-3 465
Nacka	-5 568	Luleå	-3 604
Täby	-9 596	Lund	-4 528
Lidingö	-13 456	Solna	-5 152
Danderyd	-23 658	Umeå	-5 214

Maakäräjät

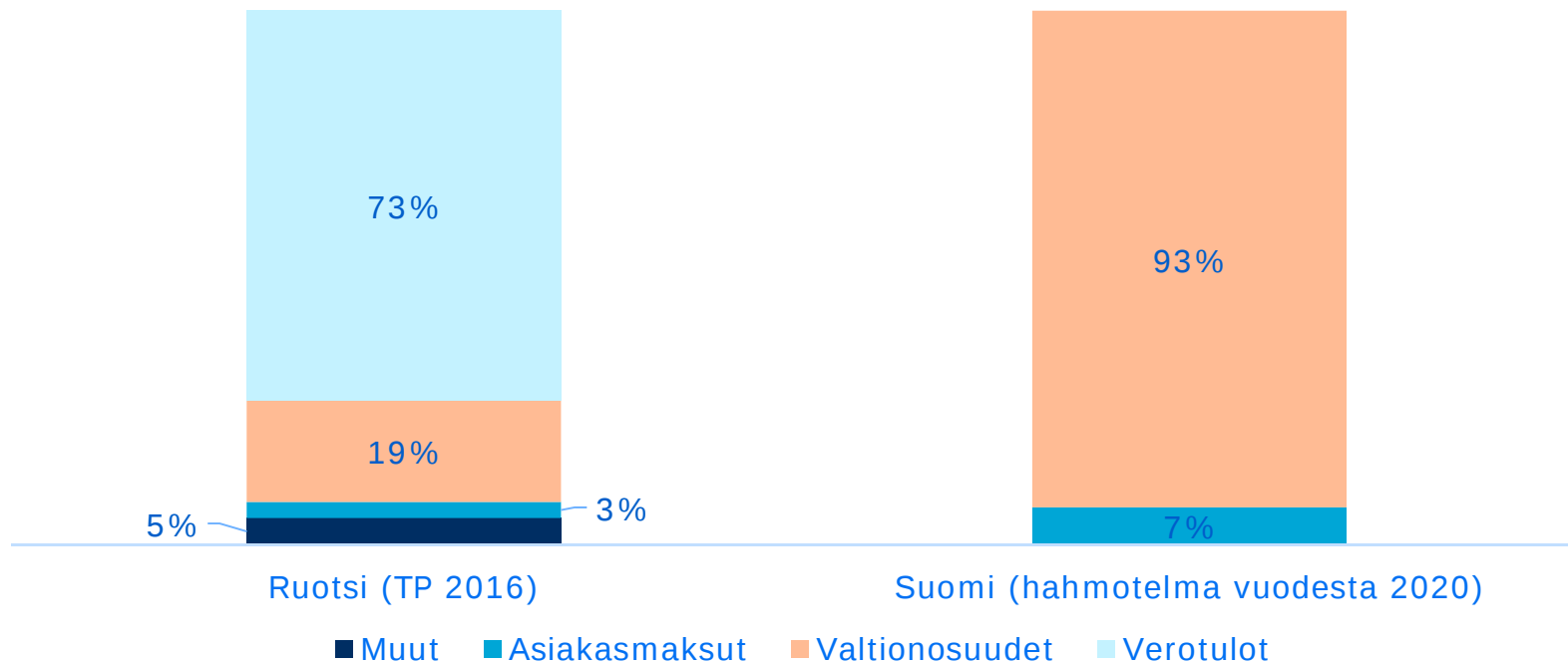
Tulojen tasaus		Kustannusten tasaus	
Maakäräjä	Kr/as. 2017	Maakäräjä	Kr/as. 2017
Gotlanti	5 673	Norrbottnen	1 058
Blekinge	5 078	Västmanland	776
Örebro	5 049	Gävleborg	735
Jämtland	4 965	Södermanland	698
Gävleborg	4 938	Gotlanti	624
Halland	3 467	Västerbotten	-703
Västernorrland	3 311	Halland	-719
Uppsala	3 211	Jönköping	-830
Norrbottnen	2 628	Kronoberg	-939
Tukholma	-505	Uppsala	-1 097

Lähde: Statistika centralbyrån - Kommunalekonomisk utjämning och utjämning av LSS-kostnader

Hahmotelma kuntien tulojen jaottelusta Suomessa ja Ruotsissa, keskimäärin

Hahmotelma maakuntien tuloista Suomessa ja Ruotsissa, keskimäärin

Tack! Kiitos!